

Олена БЕРНАЦЬКА,
orcid.org/0000-0002-0289-9254
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної мови
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
(Київ, Україна) elenengteach@gmail.com

МОДЕЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСІФІКАЦІЇ ІНОШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ БАКАЛАВР

Стаття присвячена розробці моделі застосування інструментів штучного інтелекту з метою інтенсифікації іношомовної підготовки бакалаврів в умовах змішаного навчання. Аналіз наукових джерел та швидкий розвиток цифрових технічних засобів навчання на основі застосування ШІ доводять зростаючу актуальність обраної теми. Запропонована модель характеризується методичною обґрунтованістю на основі наведення прикладів та практичної апробації теми "Ethics".

Інтенсифікація іношомовної підготовки як складової професійної компетентності полягає у покращенні рівня здатності спілкуватись іноземною мовою для вирішення професійних задач в міжкультурному середовищі. Застосування інструментів ШІ дозволяє моделювати процес навчання іноземної мови, вибудовувати власну освітню траєкторію студента з безперервним доступом до інформаційних джерел, фахової літератури, автентичної літератури англійською мовою, можливістю застосовувати інструменти штучного інтелекту для самоконтроля. Для роботи викладачів розроблено кілька інструментів штучного інтелекту для створення планів занять, навчальних матеріалів (Jasper AI, Fobizz, AI Chatbot: Teaching Materials Assistant).

Запропонована модель базується на поєднанні комунікативної методики з передовими технологічними можливостями інструментів ШІ із застосуванням моделей SAMR, AI-TRACK, та врахування інтересів та психологічних особливостей сучасного покоління студентів, навчання в умовах війни. Інтеграція ШІ в процес навчання іноземної мови дозволяє: прискорити засвоєння фахової лексики та складних граматичних структур Infinitive and Gerund, підвищити рівень критичного мислення та етичної рефлексії через застосування прикладів художніх англійських творів їх аналіз та цікаве опрацювання за допомогою інструментів ШІ, стимулювати навчальну автономію та мотивацію до самостійної роботи, формувати міжкультурну компетентність. Змістова адаптивність моделі полягає в можливості поєднання художніх англійських текстів, філософських концепцій (Stoicism and Wisdom) з тематичним наповненням заняття з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на тему «Етика», що сприяє не лише інтенсифікації іношомовної підготовки але й зміцненню міжпредметних зв'язків, розвитку критичного мислення.

Ключові слова: іношомовна підготовка, мовленнєва компетентність, модель, інструменти штучного інтелекту, засоби інтенсифікації, навчання іноземної мови.

Olena BERNATSKA,
orcid.org/0000-0002-0289-9254
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
National University of "Kyiv-Mohyla Academy"
(Kyiv, Ukraine) elenengteach@gmail.com

MODEL FOR THE APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS AS A MEANS OF INTENSIFYING FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF BACHELOR-LEVEL STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALITIES

This article focuses on the development of a model for applying artificial intelligence (AI) tools to intensify foreign language training for bachelor's students in a blended (distance) learning environment. An analysis of theoretical scientific sources and the rapid development of digital learning tools based on AI demonstrate the growing relevance of the chosen topic. The proposed model is methodologically substantiated and supported by examples and practical implementation using the topic "Ethics."

The intensification of foreign language training, as a component of Professional competence, involves improving the ability to communicate in a foreign language in order to solve professional tasks in an intercultural environment. The use of AI tools enables the modeling of the foreign language learning process and the creation of individual educational

trajectories for students, providing continuous access to information sources, specialized literature, authentic English-language materials, and the possibility of using AI tools for self-monitoring. Several AI tools have been developed to assist instructors in creating lesson plans and learning materials (Jasper AI, Fobizz, AI Chatbot: Teaching Materials Assistant).

The proposed model is based on combining communicative teaching methods with the advanced technological capabilities of AI tools, using the SAMR and AI-TRACK models, and considering the interests and psychological characteristics of the modern generation of students, as well as learning in wartime conditions.

Integrating AI into the foreign language learning process enables the acceleration of the acquisition of Professional vocabulary and complex grammatical structures such as the Infinitive and Gerund, increases the level of critical thinking and ethical reflection through the use of examples from English literary works, their analysis, and interactive processing with AI tools, and stimulates learner autonomy and motivation for independent work while fostering intercultural competence. The content adaptability of the model lies in the possibility of combining English literary texts and philosophical concepts (Stoicism and Wisdom) with the thematic content of a "Foreign Language for Professional Purposes" lesson on the topic "Ethics". This approach contributes not only to the intensification of foreign language training but also to strengthening interdisciplinary connections and developing critical thinking.

Key words: foreign language training, communicative competence, model, artificial intelligence tools, means of intensification, foreign language learning.

Постановка проблеми. Питання необхідності формування іншомовної професійної комунікативної компетентності студентів освітнього рівня бакалавр завжди було і буде актуальним в процесі іншомовної підготовки сучасного фахівця, який буде вільно володіти іноземною мовою для реалізації професійних задач. Потреба в інтенсифікації навчання іноземної мови в закладах вищої освіти набуває особливого значення в умовах цифрової трансформації і швидкого розвитку інструментів ШІ. Інтенсифікація навчального процесу розглядається як передача та засвоєння максимального обсягу інформації за мінімально можливий час за умови високої якості знань та помірних зусиль суб'єктів навчання (Деркач А., 2018:132). В умовах переважного відключення електроенергії в умовах дистанційної форми організації навчального процесу інтенсифікація – це економія навчального часу, яка набуває нового сенсу.

Аналіз досліджень. В контексті іншомовної підготовки бакалаврів процес залучення засобів штучного інтелекту передбачає перехід від екстенсивних методів, орієнтованих на механічне заучування, до активних моделей, які задіють внутрішні резерви та потенціал мозку. (Сімічева, 2025:72). Тема застосування інструментів штучного інтелекту широко досліджується останніми роками українськими і зарубіжними педагогами в контексті розвитку цифрового освітнього середовища. Роль цифрових технологій у вивченні іноземної мови розглядали: О. О. Тесцова, І. Л. Лопата, Г. Горун, переваги використання інфографіки на основі Mind Maps, Canva описали: С. Гавриленко, С. Кашпур, позитивний вплив цифрових технологій на мотивацію до вивчення іноземної мови довели: В. С. Василик, О. П. Яценяк, переваги і недоліки цифрових ресурсів зазначив В. К. Четверняк, питання етичного застосування штуч-

ного інтелекту у навчанні описали: Т. Фолтинек, П. Павлетич, Ю. Сімічева. Василь Гетта визначав роль ШІ в оцінюванні, він зазначив «використання ШІ сприяє формуванню предметних компетентностей за рахунок персоналізації, практико орієнтованості і зворотному зв'язку. Перспективи автоматизованого оцінювання: розвиток голового оцінювання, яке аналізуватиме відповіді, використання емоційного ШІ здатне розпізнавати рівень хвилювання студентів» (Гетта, 2025: 212).

Потреба організації навчання дисциплін: «Іноземна мова», «Іноземна мова фахового спрямування» в умовах дефіциту електроенергії і дистанційної форми організації навчального процесу обумовлює вибір теми дослідження: Модель застосування інструментів штучного інтелекту як засіб інтенсифікації іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей освітнього рівня бакалавр. Сучасна лінгводидактична система викладання іноземної мови в ЗВО передбачає формування іншомовної комунікативної компетентності студентів на основі застосування комунікативного підходу.

Мета статті полягає у розробці моделі застосування засобів та інструментів ШІ з метою інтенсифікувати процес іншомовної підготовки студентів в умовах змішаного навчання, реалізувати особистісно-орієнтований підхід, забезпечити адаптивність навчального іншомовного контенту на основі прикладів вивчення теми "Ethics. Ethical behavior".

Виклад основного матеріалу. Використання чат-ботів для моделювання автентичних комунікативних ситуацій створює безпечне середовище, без страху до допущення помилок. Значний потенціал ШІ технологій полягає у персоналізації навчання, створенні інтерактивних навчальних середовищ та забезпечення миттєвого зворотного зв'язку (Конотоп, 2025:82).

Науковці описували особливості і дидактичні умови застосування онлайн платформ і цифрових ресурсів для вивчення іноземної мови. Проте, якщо нещодавно ми застосовували такі цифрові інструменти як: мобільні додатки для вивчення лексики і практики говоріння (Word wall, Duolingo, ISL Collective), граматичні тренажери (Test-English, BBC learning English), ігрові додатки (Kahoot), розмовні тренажери, то сьогодні з неймовірною швидкістю зростає кількість інструментів на основі штучного інтелекту, здатних створювати контент і надавати готові відповіді. «Чат-боти (Elsa speak, FluentU, MakeMyTale, Replika) спроможні імітувати взаємодію у різноманітних ситуаціях, даючи студентам практикувати усне мовлення шляхом багаторазового повторення, підвищують готовність до мовленн\вої діяльності» (Сімічева, 2025:72).

Стрімке зростання засобів штучного інтелекту, розширення освітніх та інформаційних функцій і можливостей ШІ ставлять викладача іноземної мови в нові освітні умови, коли ШІ є «когнітивним партнером», що створює автентичне іншомовне середовище, постає необхідність переглядати зміст навчального завдання, форми оцінювання, засоби контролю. Виклик полягає в балансі між поясненням умов застосування штучного інтелекту в процесі формування іншомовної компетентності студентів і в необхідності дотримання академічної доброчесності в контексті їх застосування задля автоматизації рутинних завдань та зниження рівня «мовної тривожності», подолання страху усного мовлення або можливих помилок.

Для методичного обґрунтування досвіду застосування ШІ проілюструємо модель трансформації навчального процесу з використанням моделі SARM (Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition) AI-TRACK (Lukas Kohnke: 2025) за умов застосування ШІ на прикладі вивчення теми «Етика» студентами другого курсу освітнього рівня бакалавр, що складається з наступних тем:(Ethics, Etiquette, Ethical rules of conduct, Moral Choice, Virtues and Wisdom of Stoicism, Good Manners with Paddington, Illegal activities and Crime.

Створена модель взаємодії традиційних підходів і інтеграції можливостей штучного інтелекту в навчальному процесі передбачає відповідний рівень цифрової обізнаності викладача вищої школи, викладач має не лише знати предмет (іноземна мова, етика), а й розуміти алгоритми створення іншомовного контенту за допомогою ШІ, розпізнавати пряме застосування ШІ студентами для отримання швидких відповідей, роз'яснювати

етичне використання цих інструментів студентами.

Інтенсифікація лексичної підготовки з теми «Business Ethics» передбачає розробку та опрацювання специфічного вокабуляру (code of conduct, bribe, insider trading, integrity, whistleblower). Застосування ШІ інструментів типу Chat GPT, Google Gemini дозволять викладачеві розробити безліч тренувальних вправ, вправ на переклад, інтерактивні завдання, дискусійні питання, тестові завдання, навіть запрограмувати лексичні тести для подальшої загрузки в DistEdu або Moodle, студенти мають можливість отримати миттєвий зворотній зв'язок, уточнити відмінності у значенні синонімічних термінів. Інтенсифікації роботи над лексикою за допомогою ШІ включає такі алгоритми дій: контекстуалізація (приклади використання лексики у контексті), семантичне значення (пояснення ШІ щодо відмінностей застосування синонімів), автоматизація навичок(генерація ШІ тренувальних вправ з урахуванням рівня складності, спеціалізації, індивідуального підходу).

Процес цифровізації викликає певні трансформації і системи навчання іноземної мови в ЗВО, пошуку нових підходів і методів. Написання есе краще перенести на аудиторне заняття, коли викладач може здійснювати моніторинг самостійності його написання. Застосування методу «Перегорнутий клас» дозволяє запобігти списуванню з джерел Інтернету. Студенти вдома вивчають граматичний матеріал за допомогою BBC Learning English, GPT Chat, за допомогою Gemini Canvas легко перетворюють набір граматичних вправ в матеріал граматичної презентації, а в аудиторії виконують тренувальні, підстановчі граматичні вправи.

Технологія контекстного навчання дозволяє максимально наблизити освітній процес до умов реальної професійної комунікації, шляхом створення інтерактивної моделі навчання іноземної мови (Ковтун, 2019 :122).

Іншомовна професійна компетентність розглядається як здатність спілкуватись іноземною мовою та готовність вирішувати професійні задачі в міжкультурному середовищі. Застосування інструментів ШІ дозволяє моделювати процес навчання іноземної мови, вибудовувати власну освітню траєкторію студента з безперервним доступом до інформаційних джерел, фахової літератури, автентичної літератури англійською мовою, можливістю застосовувати самоконтроль. Для роботи викладачів теж розроблено кілька інструментів штучного інтелекту для створення планів і конспектів занять, завдань, навчальних

**Інтеграція ШІ у навчальний контент дисципліни
«Іноземна мова за професійним спрямуванням»**

	Традиційна діяльність	Інтенсифікована діяльність за допомогою ШІ	Педагогічна трансформація
Substitution заміщення	Читання та переклад друкованого тексту про бізнес-етику	Читання цифрового тексту з використанням ШІ-словника	Швидкий доступ до значення слів, добору синонімів, роз'яснення сталих виразів
Augmentation прирощення	Виконання вправ на переклад речень	Використання Chat GPT для отримання роз'яснення зроблених лексико-граматичних помилок, стилістичних відмінностей.	Поглиблене самостійне навчання, робота над помилками
Modification модифікація	Обговорення етичних дилем у групах	Моделювання діалогу з ШІ-автаром у ролі складного клієнта, конфлікт інтересів	Створення автентичних комунікативних ситуацій, варіантів їх мовленнєвого розв'язання
Redefinition перетворення	Написання творчої роботи або есе за мотивами коротких оповідань Roald Dahl "The Umbrella Man", "The Lamb to the Slaughter". Студентам пропонується половина оповідання, розв'язку вони створюють самостійно	Створення мультимедійного проекту або ШІ -візуалізації сюжету за допомогою інструменту (Gemini-Canvas, Storybook)	Розвиток критичного мислення, креативності, різноманітність відбору лексичного матеріалу, вмотивована іншомовна мовленнєва діяльність
Grammar content	Тестові завдання різного типу в форматі Word, граматичні завдання підручників. Infinitive and Gerund	Програмування тестового матеріалу (Multiple choice, short answer), розміщення запрограмованих тестів в системі DistEdu, Moodle	Миттєвий зворотній зв'язок, аналіз помилок, автоперевірка
Lexical material. Vocabulary acquisition	Тематичний словник Ethical rules of conduct: morality, virtue, fidelity, dedication, generosity, patience, forgiveness, courage, prudence, tolerance, modesty, dignity.	Використання інтелект-карт (Mind Maps), генерованих за допомогою ШІ Програмування тестів з допомогою ШІ	Дозволяє структурувати лексичний матеріал навколо центральних концептів теми, сприяє глибшому засвоєнню матеріалу через візуалізацію асоціативних зв'язків

Категорія етичних понять	Ключові терміни	Завдання з метою інтенсифікації освітньої діяльності за допомогою ШІ
Професійна поведінка	Code of conduct, fairness, honesty, obligation	Створити етичний статут для ІТ компанії, або регулятивні правило поведінки в вашій компанії (дозволена допомога ШІ)
Етичні порушення	Insider trading, industrial espionage, deception	Написати сценарій детективного розслідування, Продовжити почату детективну історію. Моделювання ситуацій, розроблених ШІ
Соціальна відповідальність	Whistleblower, public concern, transparency	Зімітувати інтерв'ю з викривачем

матеріалів (Jasper AI, Fobizz, AI Chatbot: Teaching Materials Assistant).

Висновки. Отже, модель застосування інструментів ШІ для інтенсифікації іншомовної підготовки бакалаврів апробована на темі "Ethics", доводить свою високу ефективність та методичну обґрунтованість. Вона базується на поєднанні комунікативної методики з передовими технологічними можливостями ШІ, технологічним фреймворками та врахуванням інтересів та психологічних особливостей сучасного покоління студентів, навчання в умовах війни. Інтеграція ШІ в процес навчання іноземної мови дозволяє: прискорити засвоєння фахової лексики та складних грама-

тичних структур, підвищити рівень критичного мислення та етичної рефлексії через застосування сучасних публіцистичних текстів, прикладів художніх англійських творів. Аналіз автентичних тестів літературних творів та їх цікаве опрацювання за допомогою інструментів ШІ здатне стимулювати навчальну автономію студентів та мотивацію до самостійної роботи, прискорити зворотній зв'язок, формувати не лише іншомовну але й міжкультурну компетентність. Змістова адаптивність моделі полягає в можливості поєднання іншомовного матеріалу публіцистичних статей, художніх англійських текстів, філософських концепцій (Stoicism and Wisdom) з тематичним наповненням заняття з

дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» з урахуванням спеціалізації, що сприяє не лише інтенсифікації іншомовної підготовки студентів але й зміцненню міжпредметних зв'язків з циклом основних дисциплін, розвитку критичного мислення.

Освітнє цифрове середовище, з опорою на швидке зростання інструментів ШІ дозволяють оптимізувати та персоналізувати процес формування професійної іншомовної компетентності за умов грамотного і обґрунтованого використання цифрових інструментів штучного інтелекту. Проте, за умов, що викладач має інформувати

про дозволені форми застосування інструментів штучного інтелекту, посилення на джерела ШІ в разі їх застосування, описати політику застосування ШІ в Силабусах, адаптувати методи оцінювання з акцентом на комунікацію. Перспективи подальшого розвитку цієї моделі полягають у подальшому створенні лінводидактичних систем іншомовної підготовки, здатних персоналізувати шлях кожного студента до вільного володіння іноземною мовою в поєднанні з формуванням професійної компетентності, інтегруючи важливу роль викладача і технологічні можливості застосування інструментів штучного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гетта В. Використання штучного інтелекту для формування в студентів предметних компетентностей. Вісник національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. том 189. №33. 2025. с.209-214.
2. Деркач, А. С. Інтенсивні методи навчання іноземних мов. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи: зб. наук. пр. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2018. Вип. 60. т. 1. с. 132-135.
3. Ковтун О.В. Технології формування іншомовної професійної компетентності студентів в освітньому просторі ЗВО. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. Випуск 3(128). Одеса, 2019. с. 117-125. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2019-3-17>
4. Конотоп О.С. Штучний інтелект у формуванні іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх учителів початкової школи: Розробка інструментарію. Інноваційна педагогіка. 2025. Вип. 85. том 1. с. 78-82.
5. Сімічева Ю.М. Методи інтенсифікації навчання іноземної мови за допомогою засобів штучного інтелекту. Наукові записки ЛДУБЖД. Педагогіка і психологія. 2025. № 2(6). с. 67-73. <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-2-10>
6. Lucas Kohnke, Di Zou Artificial Intelligence Integration in TESOL Teacher Education: Promoting a Critical Lens Guided by TPACK and SAMR. 30 March 2025 <https://doi.org/10.1002/tesq.3396> Digital Object Identifier (DOI)

REFERENCES

1. Hetta V. (2025) Vykorystannia shtuchnoho intelektu dlia formuvannia v studentiv predmetnykh kompetentnosti. [The use of Artificial Intelligence to form students' subject competencies] Visnyk natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka, tom 189, №. 33, 209–214. [in Ukrainian]
2. Derkach, A. S. (2018) Intensyvni metody navchannia inozemnykh mov. [Intensive methods of teaching foreign languages] Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5 : Pedahohichni nauky : realii ta perspektyvy: zb. nauk. pr., Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, Vyp. 60,t.1. 132–135. [in Ukrainian]
3. Kovtun O.V. (2019) Tekhnolohii formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti studentiv v osvitnomu prostori ZVO. [Technologies for forming foreign-language professional competence of students in the educational environment of higher education institutions] Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K.D. Ushynskoho, Odesa, Vypusk 3(128). 117–125.[in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2019-3-17>
4. Konotop O.S.(2025) Shtuchnyi intelekt u formuvanni inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly: Rozrobka instrumentariiu. [Artificial intelligence in the formation of foreign-language communicative competence of future primary school teachers: Development of tools] Innovatsiina pedahohika, Vypusk 85, tom. 1. 78–82.[in Ukrainian]
5. Simicheva Yu.M.(2025) Metody intensyfikatsii navchannia inozemnoi movy za dopomohoiu zasobiv shtuchnoho intelektu. [Methods of intensifying foreign language learning with the help of artificial intelligence tools] Naukovyi zapysky LDUBZhd, Pedahohika i psykhohohiia, 2025, № 2(6). 67–73[in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-2-10>
6. Lucas Kohnke, Di Zou Artificial Intelligence Integration in TESOL Teacher Education: Promoting a Critical Lens Guided by TPACK and SAMR, 30 March 2025 <https://doi.org/10.1002/tesq.3396>

Дата першого надходження статті до видання: 04.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

